

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือและบทความ

- กนก วงษ์ตระหง่าน. คู่มือการเมืองไทย : 2475 - 2525 ข้อมูลพื้นฐานทางการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, 2526.
- กรมล ทงธรรมชาติ. วิวัฒนาการของระบอบรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2524.
- กองบรรณาธิการมติชน. นี่คือประเทศไทย:ประมวลตำนานและวิฤตรัฐธรรมนูญอันสะท้อนภาพการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2528.
- การปกครอง, กรม กระทรวงมหาดไทย. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 26 มกราคม 2518. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2518.
- การปกครอง, กรม กระทรวงมหาดไทย. รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 4 เมษายน 2519. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2519.
- ชัยอนันต์ สมุทวณิช. ประชาธิปไตย สังคมนิยมคอมมิวนิสต์กับการเมืองไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2523.
- _____. รัฐ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530
- _____. ยิ่งเติร์กกับทหารสหประชาชาติไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์บรรณกิจ.
- ชวน หลีกภัย. ชวน หลีกภัยกับข้อเท็จจริง 6 ตุลาคม 2519. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2522.
- ดำรง ลัทธินิพนธ์. รัฐศาสตร์. พระนคร : โรงพิมพ์มิ่งมงคลนิพนธ์, 2509.
- ทริ บุญเกิด. ประเมินผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 10 กุมภาพันธ์ 2512. พระนคร : โรงพิมพ์ศรีเมืองการพิมพ์, 2512.

- ธาดา อังศุโชติ. บทบาทการต่อสู้ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภายใต้ของเขตจำกัดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527.
- บรรณต วีระสัยและคณะ. ทฤษฎีการเมืองสมัยโบราณและสมัยกลาง. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2522.
- ประเสริฐ ปัทมสุคนธ์. รัฐสภาไทยในรอบสี่สิบสองปี (2475 - 2517). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ช. ชุมชุมช่าง, 2517.
- ปราโมทย์ นาครทรรพ. ผู้แทน. กรุงเทพมหานคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2517.
- พงศ์ใหญ่ ศกุนตาภัย. ประชาธิปไตยกับกระบวนการเมืองในประเทศไทย. พระนคร : สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2516.
- _____ . รัฐธรรมนูญสำหรับชาวบ้าน. พระนคร : โรงพิมพ์พินาศ, 2516.
- _____ . อนาคตของประชาธิปไตยในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา, 2517. (เอกสารอัดสำเนา)
- _____ . รวมบทความทางการเมือง. พระนคร : โรงพิมพ์พรหมประสิทธิ์การพิมพ์, 2519.
- โกดิน พลกุล. เอกสารเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ประชาชน, 2517.
- ระวี วันใหญ่, พลตรี. ก้าวต่อไปของสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์เจริญผล, 2523.
- แรงงาน, กรม กระทรวงมหาดไทย. สถิติการนิยามแรงงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น, 2521.
- วิสุทธิ์ โนธิแท่น. ประชาธิปไตย : แนวความคิดและตัวแบบประเทศไทยในอุดมคติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2524.
- ศูนย์กลางนิสิตนักศึกษาแห่งประเทศไทย. ขบวนการประชาชน ตุลาคม 2516. กรุงเทพมหานคร : กรุงเทพมหานครการพิมพ์, 2517.
- เสน่ห์ จามริก. ความคิดทางการเมืองจากเพลโตถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2520.

- สุขุม นวลสกุล และคณะ. ทฤษฎีการเมืองแห่งนวสมัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2523.
- สยามจดหมายเหตุบันทึกข่าวสารและเหตุการณ์ พ.ศ. 2516 - 2518. กรุงเทพมหานคร : บริษัทสยามบรรณจำกัด, 2520.
- เสกสรรค์ ประเสริฐกุล. เอียงข้างประชาชน. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2517.
- สละ ลิขิตกุล. คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นนายกฯชีวิตและงาน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์-ศึกษาลัมพันธ์, 2521.
- เสนีย์ ปราโมช, ม.ร.ว. และ ชวน หลีกภัย . คำปราศรัยของ หม่อมราชวงศ์ เสนีย์ ปราโมช และ นายชวน หลีกภัย เมื่อวันที่ 15 กุมภาพันธ์ 2522. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรศาสตร์, 2522.
- อภิญา จรุงพร. "ความไม่มั่นคงของพรรคการเมืองไทย" ใน ลี้ถ์การเมือง กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2513.

วิทยานิพนธ์

- กรีซ สืบสนธิ์. "บทบาทและพฤติกรรมของวุฒิสภาไทยสมัยต่าง ๆ". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.
- เขาวนง ไตรมาศ. "ความขัดแย้งจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2521. : แนวโน้มพัฒนาการสถาบันรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530.
- มนตรี เต่งตระกูล. "รัฐสภาไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีปัญหาความอ่อนแอ." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2517.
- วิวัฒน์ วิมลเศรษฐ. "รัฐธรรมนูญประเทศฝรั่งเศสภายใต้สาธารณรัฐที่ 5". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2512.
- สุรพันธ์ กัปลุวรรณ. "ความสัมพันธ์ของประชาธิปไตยในประเทศไทยระหว่าง 14 ตุลาคม 2516 ถึง 6 ตุลาคม 2519". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต แผนกวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

สมชาติ รอบกิจ, "การร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2517". วิทยานิพนธ์
ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาวิชาการปกครอง บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2523.

วารสารหนังสือพิมพ์และวารสารอื่น ๆ

- แก้วสรร อติโพธิ์. "สภาวะและปัญหาปัจจุบันของระบบรัฐสภาไทย". เอกสารในการประชุม
วิชาการ เรื่องปัญหารัฐธรรมนูญ และสถาบันการเมืองในสภาวะการณปัจจุบัน จัดโดย
คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 10 - 11 สิงหาคม 2527.
- ชาญวิทย์ วิชระพุกก์. "รัฐธรรมนูญกับเสถียรภาพทางการเมือง". วารสารสังคมศาสตร์ 17, 4
(ตุลาคม - ธันวาคม 2523) : 21 - 115.4
- ชัยอนันต์ สมุทรวณิช "ทวิ ภาวะทางการเมืองกับคณะทหารไทย " จุลสารวิชาการสมาคมสัง
สังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย 3,1 (พฤษภาคม 2529) : 45
- บทบรรณาธิการ "วิกฤติการประชาธิปไตยแบบรัฐสภาไทย" วารสารเศรษฐศาสตร์การเมือง
(เมษายน - มิถุนายน 2526.
- มนตรี เจนวิทย์การ "การเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร 22 เมษายน 2522" : 281.
- สมบัติ จันทรวงศ์ . "ปัญหารัฐธรรมนูญและสถาบันการเมืองในสภาวะการณปัจจุบัน " เอกสาร
สัมมนา โดยคณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ 10 - 11
สิงหาคม , 2527.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- ข่าวไทยนิกร (21 สิงหาคม 2521) : 8.
 — . (6 พฤศจิกายน 2521) : 8 - 9.
 ไทยรัฐ (9 กันยายน 2531) : 4, 7.
 ประชาธิปไตย (8 ตุลาคม 2516) : 2 - 4.
 — . (15 ตุลาคม 2516) : 8.
 — . (25 มกราคม 2517) : 2.
 — . (15 พฤศจิกายน 2516) : 4.
 — . (28 เมษายน 2517) : 1.
 — . (23 พฤศจิกายน 2516) : 12.
 — . (7 ธันวาคม 2516) : 1.
 มติชนรายวัน (10 มิถุนายน 2521) : 3.
 รัฐสภาสาร ฉบับนิติบัญญัติ เล่มที่ 22 พ.ศ. 2520.
 ราชกิจจานุเบกษา (ฉบับพิเศษ) เล่มที่ 39 ตอนที่ 12 (6 ตุลาคม 2519) : 1.
 สยามจดหมายเหตุ (4 - 10 พฤษภาคม 2522) : 511 - 512.
 — . (11 - 17 พฤษภาคม 2522) : 535.
 — . (25 - 31 พฤษภาคม 2522) : 590 - 592.
 — . (8 - 14 กุมภาพันธ์ 2523) : 174.
 — . (7 - 13 มีนาคม 2523) : 283.
 — . (29 มกราคม - 2 กุมภาพันธ์ 2527) : 114.
 — . (21 - 25 ตุลาคม 2520) : 1178 - 1179.
 — . (11 - 17 พฤศจิกายน 2520) : 1261.
 — . (2 - 8 ธันวาคม 2520) : 1353.
 — . (9 - 15 ธันวาคม 2520) : 13.
 — . (9 - 15 มีนาคม 2522) : 286.
 — . (11 - 17 มีนาคม 2526) : 285 - 286.
 — . (1 - 7 เมษายน 2526) : 366.
 — . (18 - 24 กุมภาพันธ์ 2526) : 197.
 — . (27 สิงหาคม - 2 กันยายน 2525) : 958.

สยามจดหมายเหตุ	(11 - 17 กุมภาพันธ์ 2526) : 169 - 174.
— .	(13 - 19 พฤษภาคม 2526) : 538.
— .	(20 - 26 เมษายน 2522) : 450.
สยามนิกร	(14 พฤศจิกายน 2521) : 17.
— .	(19 ธันวาคม 2521) : 10.
สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์	(24 ตุลาคม 2520) : 3, 16.
— .	(4 กันยายน 2520) : 10.
— .	(25 ธันวาคม 2520) : 16.
— .	(27 พฤศจิกายน 2520) : 8 - 10.
— .	(19 มีนาคม 2521) : 16.
— .	(15 ตุลาคม 2521) : 5.
— .	(14 มกราคม 2522) : 7.
— .	(14 กุมภาพันธ์ 2522) : 8.
— .	(27 กรกฎาคม 2523) : 4.
— .	(20 พฤษภาคม 2522) : 9.
— .	(5 พฤษภาคม 2522) : 4.
— .	(4 กุมภาพันธ์ 2522) : 5.
— .	(10 มิถุนายน 2522) : 21.
— .	(12 สิงหาคม 2522) : 10.
— .	(20 พฤษภาคม 2522) : 9.
— .	(17 กุมภาพันธ์ 2523) : 4.
— .	(9 มีนาคม 2523) : 3 - 5.
— .	(12 กุมภาพันธ์ 2527) : 4.

รายงานการประชุม

คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ. รายงานการประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ ครั้งที่ 11/
2521 วันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2521. สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กองกรรมาธิการ สำนัก
เลขาธิการรัฐสภา.

— .	13/2521	23	กุมภาพันธ์	2521.
— .	15/2521	9	มีนาคม	2521.
— .	16/2521	16	มีนาคม	2521.
— .	17/2521	23	มีนาคม	2521.
— .	20/2521	20	เมษายน	2521.
— .	22/2521	28	เมษายน	2521.
— .	24/2521	12	พฤษภาคม	2521.
— .	26/2521	19	พฤษภาคม	2521.

คณะกรรมการปรกฤษฎี. รายงานการประชุมคณะกรรมการปรกฤษฎี. ครั้งที่ 2/2521 วันที่ 27
กรกฎาคม 2521.

— .	10/2521	วันที่ 31	สิงหาคม	2521.
— .	11/2521	" 1	กันยายน	2521.
— .	4/2521	" 3	สิงหาคม	2521.
— .	12/2521	" 6	กันยายน	2521.
— .	7/2521	" 17	สิงหาคม	2521.
— .	8/2521	" 18	สิงหาคม	2521.
— .	21/2521	" 26	กันยายน	2521.

เลขาธิการรัฐสภา, สำนักงาน. รายงานการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. ครั้งที่ 31/2521
วันที่ 23 มิถุนายน 2521 กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์กองการพิมพ์สำนักงาน
เลขาธิการรัฐสภา. 2521.

— .	32/2521	วันที่ 29	มิถุนายน	2521.
-----	---------	-----------	----------	-------

— .	34/2521	วันที่ 29	มิถุนายน 2521.
— .	36/2521	" 13	กรกฎาคม 2521.
— .	57/2521	" 12	ตุลาคม 2521.
— .	60/2521	" 19	ตุลาคม 2521.
— .	61/2521	" 20	ตุลาคม 2521.
— .	74/2521	" 22	พฤศจิกายน 2521.
— .	63/2521	" 26	ตุลาคม 2521.
— .	71/2521	" 16	พฤศจิกายน 2521.
— .	72/2521	" 17	พฤศจิกายน 2521.
— .	75/2521	" 23	พฤศจิกายน 2521.
— .	76/2521	" 17	พฤศจิกายน 2521.
— .	77/2521	" 23	พฤศจิกายน 2521.
— .	78/2521	" 24	พฤศจิกายน 2521.

ภาษาอังกฤษ

Dorothy Picks. Democracy London : William Brother Ltd., 1971.

Harold, Laski. A Grammar of Politics. London : George Allen + Unwin, 1938.

K.C. wheare. Modern Constitution. London : Home University Library of Modern knowledge, 1951.

ภาคผนวก

1. สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของคณะรัฐมนตรี

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติม ซึ่งเสนอโดยคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2524 มีทั้งสิ้น 9 มาตรา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้¹

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 90 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 90 จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละจังหวัดจะพึงมี ให้คำนวณตามเกณฑ์จำนวนราษฎรที่กำหนดไว้ ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

จังหวัดหนึ่ง อย่างน้อยให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหนึ่งคน

จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ไม่เกินสามคน ให้ถือเขตจังหวัดเป็นเขตเลือกตั้ง และจังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้เกินกว่าสามคน ให้แบ่งเขตจังหวัดออกเป็นเขตเลือกตั้ง โดยจัดให้แต่ละเขตเลือกตั้งมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละสามคน

ในกรณีที่จะแบ่งเขตเลือกตั้งในจังหวัดหนึ่ง ให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครบสามคนทุกเขตไม่ได้ ให้แบ่งเขตเลือกตั้งออกเป็นเขตเลือกตั้งที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขตละสามคนเสียก่อน แต่เขตที่เหลือต้องไม่น้อยกว่าเขตละสองคน

ในกรณีที่จังหวัดใดมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้สี่คน ให้แบ่งเขตเลือกตั้ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา , รายงานการประชุมรัฐสภา (สมัยวิสามัญสมัยที่สอง) ครั้งที่ 2/2525 วันศุกร์ที่ 8 มกราคม 2525 หน้า 180 - 184.

ออกเป็นสองเขต เขตหนึ่งให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรสองคน"

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 90 ทวิ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

"มาตรา 90 ทวิ จังหวัดใดมีการแบ่งเขตเลือกตั้งกว่าหนึ่งเขต ต้องแบ่งพื้นที่ของเขตเลือกตั้งแต่ละเขตให้ติดต่อกัน และต้องจัดอัตราส่วนของจำนวนราษฎรกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะพึงมีได้ในแต่ละเขตให้ใกล้เคียงกัน"

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 91 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 91 ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น"

มาตรา 6 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 95 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 95 ในการเลือกตั้งทั่วไป พรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งตามมาตรา 94 (3) ได้ ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกันไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น"

มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในวรรคสามของมาตรา 135 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"การตั้งกรรมการสามัญต้องมีจำนวนตามหรือใกล้เคียงกับอัตราส่วนของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของแต่ละพรรคการเมืองที่มีอยู่ในสภาผู้แทนราษฎร"

มาตรา 8 ให้ยกเลิก (1) และ (2) ของมาตรา 204 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 9 บทบัญญัติของมาตรา 8 ของรัฐธรรมนูญนี้ไม่กระทบกระเทือนการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวต้องเข้ามาเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมือง ภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใดมิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมือง ภายในกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่งหรือลาออกจากพรรคการเมือง หรือพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิกมีมติให้พ้นจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั้น ตามมาตรา 103 (7) หรือขาดจากการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง

มิได้เข้าเป็นสมาชิกของพรรคการเมืองอื่นภายในกำหนดหกสิบวันตามมาตรา 103 (9) ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้นั้นสิ้นสุดลงในวัน ถัดจากวันครบกำหนดหนึ่งร้อยแปดสิบวัน หรือในวันที่ลาออกจากพรรคการเมืองหรือวันที่ขาดจาก การเป็นสมาชิกของพรรคการเมือง หรือวันถัดจากวันที่ครบกำหนดหกสิบวัน แล้วแต่กรณี

2. สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของพรรคการเมืองสังคม

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งเสนอโดย ม.ร.ว. คึกฤทธิ์ ปราโมช และคณะ เมื่อวันที่ 28 กันยายน 2524 มีทั้งสิ้น 5 มาตรา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้²

มาตรา 3 ให้ยกเลิก (1) และ (2) ของมาตรา 204 ของรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521

มาตรา 4 บทบัญญัติของมาตรา 3 ของรัฐธรรมนูญฉบับนี้ไม่กระทบกระเทือนการ ดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งดำรงตำแหน่งอยู่ในวันที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ แต่สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรดังกล่าวต้องสมัครเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง ซึ่งจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายว่าด้วยพรรคการเมืองภายในสามสิบวัน นับตั้งแต่วันที่รัฐธรรมนูญนี้ใช้บังคับ

มาตรา 5 สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรผู้ใด มิได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองภายใน กำหนดเวลาที่บัญญัติไว้ในมาตรา 4 ให้ถือว่าขาดจากสมาชิกภาพนับแต่วันถัดจากวันที่ครบกำหนด สามสิบวัน

ความในมาตรา 103 (7) ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 ไม่ใช้บังคับแก่การลาออกจากพรรคการเมืองที่ตนเป็นสมาชิก หรือพ้นจากการเป็นสมาชิกตามมติ

² สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา , รายงานการประชุมรัฐสภา (สมัยวิสามัญสมัยที่สอง) ครั้งที่ 2/2525 วันศุกร์ที่ 8 มกราคม 2525 หน้า 198 - 199.

ของพรรคการเมืองภายในระยะเวลาสามสิบวัน นับแต่วันรัฐธรรมนูญฉบับนี้ใช้บังคับ

3. สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมจึงเสนอโดยสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จำนวน 271 คน เมื่อวันที่ 10 กรกฎาคม 2524 มีทั้งสิ้น 33 มาตรา โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้³

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 24 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"การใช้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิสมัครรับเลือกตั้ง ให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ"

มาตรา 4 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้าของ มาตรา 27 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

"คำขอประกันผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา จะต้องได้รับการพิจารณา และจะเรียกหลักประกันจนเกินควรแก่กรณีได้ การไม่ให้ประกันต้องอาศัยเหตุตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติไว้โดยเจเนาะในกฎหมาย และจะต้องแจ้งเหตุที่ไม่ให้ประกันให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยทราบ

สิทธิที่จะอุทธรณ์คัดค้านการไม่ให้ประกัน ย่อมได้รับความคุ้มครองตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

บุคคลที่ถูกคุมขังหรือถูกจำคุก ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการเยี่ยมตามสมควร"

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 28 และมาตรา 29 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 28 บุคคลย่อมมีเสรีภาพในร่างกาย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

³ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา, รายงานการประชุมรัฐสภา (สมัยสามัญ) ครั้งที่ 8/2525 วันศุกร์ที่ 2 กรกฎาคม 2525 หน้า 387 - 409.

การจับกุม คမ်းขัง หรือตรวจค้นตัวบุคคลไม่ว่ากรณีใด ๆ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย แต่ผู้ถูกจับกุมหรือผู้ถูกตรวจค้น จะต้องได้แจ้งข้อหาหรือเหตุและรายละเอียดตามสมควรในการที่ถูกจับหรือถูกตรวจค้น โดยไม่ชักช้าและผู้ถูกคุมขังย่อมมีสิทธิที่จะพบและปรึกษาทนายความเป็นการเฉพาะตัวได้

การแจ้งข้อหาแก่บุคคลใด ๆ จะต้องมีหลักฐานตามสมควรว่าผู้นั้นน่าจะได้กระทำความผิดตามข้อหา

ในกรณีที่มีการคุมขังตัวบุคคล ผู้ถูกคุมขังก็ดี พนักงานอัยการก็ดี บุคคลอื่นใดเพื่อประโยชน์ของผู้ถูกขังก็ดี มีสิทธิร้องต่อศาลท้องที่ซึ่งอำนาจพิจารณาคดีอาญาว่าการคุมขัง เป็นการมิชอบด้วยกฎหมาย เมื่อมีคำร้องเช่นว่านี้ ให้ศาลดำเนินการไต่สวนพยานโดยด่วน ถ้าเห็นว่าคำร้องนั้นมีมูล ศาลมีอำนาจสั่งผู้คุมขังให้นำตัวผู้ถูกคุมขังมาศาลโดยพลัน และถ้าผู้คุมขังแสดงให้เห็นที่พอใจของศาลไม่ได้ว่าการคุมขังเป็นการชอบด้วยกฎหมาย ก็ให้ศาลสั่งปล่อยตัวผู้ถูกคุมขังไปทันที

มาตรา 29 ในคดีอาญา ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีสิทธิที่จะได้รับการสอบสวนหรือการพิจารณาคดีด้วยความรวดเร็วและเป็นธรรม

ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาเป็นผู้ยากไร้ไม่มีทุนทรัพย์พอที่จะจัดหาทนายความสำหรับตนเองได้ บุคคลดังกล่าวย่อมมีสิทธิที่จะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐตามที่กฎหมายบัญญัติ

มาตรา 6 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 29 ทวิ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

"มาตรา 29 ทวิ บุคคลที่สิทธิที่จะไม่ให้ถ้อยคำเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองอันอาจทำให้ตนถูกฟ้องคดีอาญา

ถ้อยคำของบุคคลที่เกิดจากการทรมาน ชูเช็ญ หรือใช้กำลังบังคับ หรือเกิดจากการกระทำใด ๆ ที่ทำให้ถ้อยคำนั้นเป็นไปโดยไม่สมัครใจ ไม่อาจรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้"

มาตรา 7 ให้ยกเลิกความในมาตราที่ 30 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 30 บุคคลใดต้องรับโทษอาญาโดยคำพิพากษาของศาลถึงที่สุดหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หากปรากฏตามคำพิพากษาของศาลที่รื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ในภายหลังว่าบุคคลนั้นมีได้เป็นผู้กระทำความผิด ย่อมมีสิทธิที่จะได้รับค่าทดแทนและได้รับบรรดาสติภพที่เสียไปเพราะผลแห่งคำพิพากษาหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายนั้นคืน ทั้งนี้ ตามเงื่อนไขและวิธีการ

ที่กฎหมายบัญญัติ"

มาตรา 8 ให้ยกเลิกความในวรรคสองของมาตรา 37 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"การจำกัดเสรีภาพเช่นว่านี้ จะกระทำมิได้ เว้นแต่โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย เฉพาะเพื่อคุ้มครองประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน หรือเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือป้องกันมิให้มีการผูกขาดตัดตอนในทางเศรษฐกิจ"

มาตรา 9 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 75 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 75 ประธานสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภา เป็นรองประธานรัฐสภา"

มาตรา 10 ให้ยกเลิกความในมาตรา 84 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 84 วุฒิสภาประกอบด้วยสมาชิก ซึ่งพระมหากษัตริย์ทรงแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความชำนาญในวิชาการหรือกิจการใด ๆ อันจะยังประโยชน์ให้เกิดแก่การปกครองแผ่นดิน มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสามสิบห้าปีบริบูรณ์ ไม่เป็นสมาชิกพรรคการเมืองหนึ่งพรรคการเมืองใด และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 96 (6) หรือ (7)

สมาชิกวุฒิสภาให้มีจำนวนไม่เกินหนึ่งร้อยห้าสิบคน"

มาตรา 11 ให้ยกเลิกความในมาตรา 86 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 86 ให้นำบทบัญญัติมาตรา 97 มาใช้บังคับแก่สมาชิกวุฒิสภาด้วยโดยอนุโลม"

มาตรา 12 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 91 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 91 ให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น"

มาตรา 13 ให้ยกเลิกความในมาตรา 92 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 92 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

(1) มีสัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่บุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติต้องมี

คุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย และ

(2) มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์ในวันที่ 1 มกราคม ของปีที่มีการเลือกตั้ง"

มาตรา 14 ให้ยกเลิกความในมาตรา 94 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 94 บุคคลผู้มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง

(1) สัญชาติไทยตามกฎหมาย แต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทย และมีสัญชาติอื่นด้วยในขณะเดียวกันก็ดี บุคคลผู้ได้สัญชาติไทยโดยการแปลงสัญชาติก็ดี ต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอีกด้วย เว้นแต่บุคคลผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด แต่เกิดในต่างประเทศไม่ต้องมีคุณสมบัติดังกล่าว

(2) อายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบห้าปีบริบูรณ์ในวันเลือกตั้ง

(3) เป็นสมาชิกพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่งแต่พรรคเดียว"

มาตรา 15 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 95 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 95 ในการเลือกตั้งทั่วไป พรรคการเมืองที่สมาชิกจะเป็นผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งได้ ต้องเป็นพรรคการเมืองที่ส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งทั้งหมดรวมกัน ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ที่จะพึงมีในการเลือกตั้งครั้งนั้น"

มาตรา 16 ให้ยกเลิกความใน (4) ของมาตรา 103 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(4) ชาติคุณสมบัติตามมาตรา 94 (1) หรือ (2)"

มาตรา 17 ให้ยกเลิกความในมาตรา 124 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 124 ภายใต้งบับมาตรา 160 และมาตรา 161 ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นสุดอายุ หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ จะมีการประชุมวุฒิสภามีได้"

มาตรา 18 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 127 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 127 ภายใต้งบับมาตรา 133 เมื่อสภาผู้แทนราษฎรได้พิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่เสนอตามมาตรา 126 และลงมติเห็นชอบแล้ว ให้สภาผู้แทนราษฎรเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นต่อวุฒิสภา วุฒิสภาต้องพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินั้นให้เสร็จภายใน

สี่สิบห้าวัน แต่ถ้าร่างพระราชบัญญัตินั้นเป็นร่างพระราชบัญญัติเกี่ยวกับการเงิน ต้องพิจารณาให้เสร็จภายในสี่สิบวัน ทั้งนี้ เว้นแต่สภาผู้แทนราษฎรจะได้ลงมติให้ขยายเวลาออกไปเป็นพิเศษ กำหนดวันดังกล่าวให้หมายถึงในสมัยประชุม และให้เริ่มนับแต่วันที่ร่างพระราชบัญญัตินั้นมาถึงวุฒิสภา"

มาตรา 19 ให้ยกเลิกความใน (9) และ (10) ของมาตรา 143 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(9) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 153

(10) การให้ความเห็นชอบในการประกาศใช้กฎอัยการศึกตามมาตรา 160"

มาตรา 20 ให้ยกเลิกความในมาตรา 146 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 147 พระมหากษัตริย์ทรงตั้งนายกรัฐมนตรีคนหนึ่ง และรัฐมนตรีอีกไม่เกินสี่สิบเก้าคน ประกอบเป็นคณะรัฐมนตรี มีหน้าที่บริหารราชการแผ่นดิน

นายกรัฐมนตรีต้อง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และรัฐมนตรีไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งต้อง เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ให้ประธานรัฐสภาเป็นผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการตั้งนายกรัฐมนตรี"

มาตรา 21 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นมาตรา 149 ทวิ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

"มาตรา 149 ทวิ รัฐมนตรีต้องแสดงสินทรัพย์และหนี้สินต่อประธานรัฐสภาตามรายการวิธีการ และกำหนดเวลาที่กฎหมายบัญญัติ"

มาตรา 22 ให้ยกเลิกความในมาตรา 151 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 151 คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องแถลงนโยบายต่อสภาผู้แทนราษฎร เพื่อขอความไว้วางใจมติให้ความไว้วางใจต้องมีคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกที่มาประชุม"

มาตรา 23 ให้ยกเลิกความในมาตรา 154 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 154 รัฐมนตรีทั้งคณะพ้นจากตำแหน่ง เมื่อ

(1) สภาผู้แทนราษฎรลงมติไม่ไว้วางใจตามมาตรา 137

- (2) ไม่ได้รับความไว้วางใจตามมาตรา 151
- (3) สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือมีการยุบสภาผู้แทนราษฎร
- (4) คณะรัฐมนตรีลาออก
- (5) ความเป็นรัฐมนตรีของนายกรัฐมนตรีสิ้นสุดลงตามมาตรา 155

คณะรัฐมนตรีที่พ้นจากตำแหน่ง ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงานไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่จะเข้ารับหน้าที่"

มาตรา 24 ให้ยกเลิกความใน (3) ของมาตรา 155 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"(3) ขาดคุณสมบัติสำหรับผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามมาตรา 94 (1) หรือ (2) ในกรณีที่รัฐมนตรีมิได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือตามมาตรา 94 (1) (2) หรือ (3) ในกรณีที่รัฐมนตรีเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือมีลักษณะต้องห้ามตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 96 (1) (2) (3) (5) หรือ (6)"

มาตรา 25 ให้เพิ่มความต่อไปนี้เป็นวรรคสามและวรรคสี่ของมาตรา 160 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

"กฎอัยการศึกตามวรรคหนึ่งและวรรคสอง จะมีผลใช้บังคับเกินสามสิบวันได้อีกเป็นระยะเวลาเท่าใด ต้องได้รับความเห็นชอบของรัฐสภา

ในระหว่างที่สภาผู้แทนราษฎรสิ้นอายุ หรือสภาผู้แทนราษฎรถูกยุบ ให้วุฒิสภากำหน้าที่รัฐสภาในการให้ความเห็นชอบตามวรรคสาม"

มาตรา 26 ให้ยกเลิกความในมาตรา 170 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 170 ศาลยุติธรรม ศาลทหาร ศาลปกครอง ศาลแรงงาน และศาลในสาขาอื่น สาขาสังคมหรือสาขาอื่น จะตั้งขึ้นได้ก็แต่โดยพระราชบัญญัติ"

มาตรา 27 ให้ยกเลิกความในมาตรา 180 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 180 การจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งกรุงเทพมหานคร ต้องเป็นไปตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น ทั้งนี้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย"

มาตรา 28 ให้ยกเลิกความในวรรคหนึ่งของมาตรา 181 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 181 การปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งกรุงเทพมหานคร ให้มีสภาท้องถิ่น และ คณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น"

มาตรา 29 ให้ยกเลิกความในมาตรา 182 และ มาตรา 183 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 182 การปกครองท้องถิ่นทุกระดับในทุกจังหวัดรวมทั้งกรุงเทพมหานคร ให้มี สภาท้องถิ่น และหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น มาจากการเลือกตั้งของ ประชาชนในท้องถิ่น และมีการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น และต้องมีการเลือกตั้งตามระยะ เวลาที่กำหนดในกฎหมาย

มาตรา 183 การเลือกตั้งสมาชิกของสภาท้องถิ่น ให้ใช้วิธีออกเสียงลงคะแนนโดยตรง และลับ

การเลือกตั้งหัวหน้าฝ่ายบริหารท้องถิ่นหรือคณะผู้บริหารท้องถิ่น จะใช้วิธีออกเสียง ลงคะแนนโดยตรงและลับ หรือจะให้สภาท้องถิ่นเลือกตั้งจากสมาชิกของสภาท้องถิ่นก็ได้ ทั้งนี้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย

หลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งตามมาตรา นี้ ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น"

มาตรา 30 ให้ยกเลิกความในมาตรา 203 มาตรา 204 และมาตรา 205 ของ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 203 ในวาระเริ่มแรกเมื่อใช้รัฐธรรมนูญนี้แล้ว นอกจากกรณีที่มีบัญญัติไว้ใน มาตรา 143 การดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาด้วย

(1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่าง พระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย

(2) การพิจารณาพระราชกำหนดตามมาตรา 157 และมาตรา 158

ทั้งนี้ โดยให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และคำว่าสภา ผู้แทนราษฎร หรือวุฒิสภาที่ระบุไว้ในมาตรา 133 มาตรา 157 และมาตรา 158 ให้หมายถึง รัฐสภา

มาตรา 204 ในวาระเริ่มแรกเมื่อใช้รัฐธรรมนูญนี้แล้ว

(1) มีให้นำบทบัญญัติมาตรา 90 วรรคสอง มาตรา 91 วรรคหนึ่ง มาตรา 94 (3) มาตรา 95 และมาตรา 103 (7) และ (9) มาบังคับแก่การเลือกตั้ง การดำรงตำแหน่ง และการสิ้นสุดแห่งสมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ได้รับเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญนี้

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำโดยวิธีรวมเขตหรือแบ่งเขต ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเลือกตั้ง ผู้สมัครรับเลือกตั้งได้เท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

(2) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 125 วรรคสอง และมาตรา 194(1) เฉพาะที่เกี่ยวกับพรรคการเมืองมาใช้บังคับในการเสนอร่างพระราชบัญญัติ และการเสนอญัตติขอแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ

มาตรา 205 เมื่อครบกำหนดสี่ปีนับแต่วันแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 201 แล้วให้บทบัญญัติแห่งมาตรา 203 และมาตรา 204 เป็นอันยกเลิก"

มาตรา 31 บทบัญญัติมาตรา 9 มาตรา 10 และมาตรา 11 ของรัฐธรรมนูญนี้ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังจากวันใช้รัฐธรรมนูญนี้ และให้สมาชิกภาพของสมาชิกวุฒิสภาซึ่งได้รับแต่งตั้งไว้ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยเป็นอันสิ้นสุดลงกับให้ดำเนินการแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 84 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ขึ้นใหม่ภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่คณะรัฐมนตรีที่จะตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปดังกล่าวจะเข้ารับหน้าที่ ให้ถือว่า การแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาขึ้นใหม่ตามวรรคหนึ่ง เป็นการแต่งตั้งวุฒิสภาในวาระเริ่มแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

มาตรา 32 บทบัญญัติตามมาตรา 20 และมาตรา 22 ของรัฐธรรมนูญนี้ ให้มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งแรกภายหลังจากวันใช้รัฐธรรมนูญนี้ แต่มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 146 มาใช้บังคับแก่คณะรัฐมนตรี ซึ่งพ้นจากตำแหน่งแต่ต้องอยู่ในตำแหน่งเพื่อดำเนินงาน จนกว่าคณะรัฐมนตรีที่จะตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากการเลือกตั้งทั่วไปดังกล่าวจะเข้ารับหน้าที่

มาตรา 33 ในระหว่างที่ยังมิได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งกฎหมาย หรือบัญญัติกฎหมายขึ้นใหม่ เพื่อให้การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไปตามมาตรา 181 มาตรา 182 และมาตรา 183 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยรัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินวันที่ 22 เมษายน พ.ศ. 2526 มิให้นำบทบัญญัติทั้งสามมาตราดังกล่าวมาใช้บังคับ

4. สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมของ นายบ็จจะ เกสรทองและคณะ

ร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมซึ่งเสนอโดยการ นายบ็จจะ เกสรทอง และคณะ เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2526 มีทั้งสิ้น 5 มาตรา โดยมีสาระสำคัญดังนี้⁴

มาตรา 3 ให้ยกเลิกความในมาตรา 203 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 203 ในวาระเริ่มแรกเมื่อใช้รัฐธรรมนูญนี้แล้ว นอกจากกรณีที่มีบัญญัติไว้แล้วในมาตรา 143 การดำเนินการดังต่อไปนี้ ให้กระทำในที่ประชุมร่วมกันของรัฐสภาด้วย

(1) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีงบประมาณ ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม และร่างพระราชบัญญัติโอนงบประมาณรายจ่าย

(2) การเปิดอภิปรายทั่วไปตามมาตรา 137

(3) การพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่คณะรัฐมนตรี แจ้งว่าเป็นร่างพระราชบัญญัติสำคัญ อันเกี่ยวกับความมั่นคงของราชอาณาจักรไทย หรือราชบัลลังก์ และประธานรัฐสภาเห็นชอบด้วย

ทั้งนี้ โดยให้สมาชิกวุฒิสภามีสิทธิเช่นเดียวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แต่จะเข้าชื่อหรือร่วมเข้าชื่อในการขอเปิดอภิปรายทั่วไป ตามมาตรา 137 ไม่ได้ และคำว่า สภาผู้แทนราษฎรหรือวุฒิสภาที่ระบุไว้ในมาตรา 133 มาตรา 137 วรรคสอง และวรรคสาม ให้หมายถึงรัฐสภา"

มาตรา 4 ให้ยกเลิกความในมาตรา 204 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 204 ให้วาระเริ่มแรกเมื่อใช้รัฐธรรมนูญนี้แล้ว

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴ สำนักงานเลขาธิการรัฐสภา , รายงานการประชุมรัฐสภา (สมัยวิสามัญ) ครั้งที่ 1/2526 หน้า 146 - 153.

(1) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 90 วรรคสอง มาตรา 91 วรรคหนึ่ง และมาตรา 95 วรรคหนึ่ง เฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งสมาชิกเข้าสมัครรับเลือกตั้งเป็นคณะให้ครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่จะพึงมีได้ในแต่ละเขตเลือกตั้งมาใช้บังคับแก่การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะกระทำโดยวิธีรวมเขต หรือแบ่งเขตให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีสิทธิออกเสียงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้สมัครรับเลือกตั้ง ได้เท่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่มีได้ในเขตเลือกตั้งนั้น

(2) มิให้นำบทบัญญัติมาตรา 148 และมาตรา 149 เฉพาะการห้ามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 97 (1) และ (3) และมาตรา 167 มาใช้บังคับแก่การดำรงตำแหน่งของรัฐมนตรี แต่ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำ ซึ่งจะได้รับแต่งตั้งเป็นรัฐมนตรีจะต้องเป็นสมาชิกวุฒิสภาด้วย"

มาตรา 5 ให้ยกเลิกความในมาตรา 205 ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย และให้ใช้ความต่อไปนี้แทน

"มาตรา 205 เมื่อมีการเลือกตั้งทั่วไปภายหลังจากครบกำหนดแปดปีนับแต่วันแต่งตั้งสมาชิกวุฒิสภาตามมาตรา 201 แล้วให้บัญญัติแห่งมาตรา 203 และมาตรา 204 เป็นอันยกเลิก เว้นแต่มาตรา 204 (2) ให้มีผลใช้บังคับต่อไปจนกว่าคณะรัฐมนตรีที่ตั้งขึ้นใหม่ภายหลังจากนั้น จะเข้ารับหน้าที่"

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

นายอาทร คุระวรรณ เกิดเมื่อวันที่ 31 กรกฎาคม พ.ศ. 2499 จบการศึกษา
ศิลปศาสตรบัณฑิต (รัฐศาสตร์) สาขาการปกครอง (เกียรตินิยมอันดับสอง) จากมหาวิทยาลัย
รามคำแหง เมื่อปี พ.ศ. 2522 และนิติศาสตรบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราช
เมื่อปี พ.ศ. 2530 เข้าศึกษาต่อหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาการปกครอง
ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อปีการศึกษา 2527 ปัจจุบันรับราชการในตำแหน่ง
อาจารย์ 1 ระดับ 5 สังกัดภาควิชารัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ คณะวิชามนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ วิทยาลัยครูลำปาง กรมการฝึกหัดครู

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย